

OPONENTSKÝ POSUDEK (DIPLOMOVÁ PRÁCE)

Jméno diplomanta:	Jana Šťastná
Téma práce:	Závěť
Rozsah práce:	85 stran vlastního textu (dle prohlášení autora 195.369 znaků, tj. 108,54 normostran)
Datum odevzdání práce:	03. 11. 2020 (el. podoba), 05. 11. 2020 (tištěná podoba)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantkou zvolené téma lze považovat především za aktuální, než za nové. Institutu závěti je v české nauce soukromého práva věnována pozornost již tradičně, ovšem relativně nedávno provedená rekodifikace soukromého práva přinesla novou vlnu zájmu široké i odborné veřejnosti o celou oblast dědického práva, institut závěti v to samozřejmě počítaje. Je tomu tak proto, že v rámci rekodifikace je právě oblast práva dědického jednou z těch oblastí, pro jejichž rekodifikovanou úpravu je typická metoda diskontinuity s právní úpravou dřívější. Tím je aktuálnost tématu potvrzena.

Hodnocení oponenta: Výběr tématu hodnotím na základě uvedeného kladně. Zpracování tohoto tématu je schopno osvědčit, zda si diplomantka osvojila teoretické poznatky založené na soudobém stavu vědeckého poznání, výzkumu a vývoje, na zvládnutí jejich aplikace a na rozvinutí schopností k tvůrčí činnosti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Jak již uvedeno výše, jde o téma, v němž lze sledovat určitý tradiční prvek. Diplomantka tak má k dispozici standardní paletu zdrojů, zejména literatury monografické, komentářové, učebnicové i odborných článků, což platí pro jednotlivé epochy vývoje našeho soukromého práva počínaje přijetím ABGB v roce 1811. Úspěšné zvládnutí tématu si nelze představit ani bez náležitě práce s judikaturou.

Hodnocení oponenta: Náročnost zvládnutí těchto teoretických otázek, jakož i prokázání souvisejících praktických znalostí (zejm. judikatury), při čemž lze čerpat z uvedeného okruhu literatury, odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna do tří kapitol, k čemuž je třeba přičíst také úvod a závěr práce. V první kapitole se autorka zabývá dědickým právem obecně, druhá kapitola pak představuje těžiště práce – autorka systematicky a podrobně analyzuje institut závěti, v kapitole třetí se pak zabývá právní úpravou polskou. Systematika práce je v zásadě – v obecné rovině – zvolena vhodně, autorka se přidržuje osvědčeného postupu od obecného k jednotlivému.

Přesto lze k systematické uvést některé dílčí kritické výhrady. Předně je třeba upozornit na nižší počet kapitol, než mívají srovnatelné diplomové práce zaměřené na zpracování některého z dědických titulů. To samo o sobě nemusí být nutně na škodu, nicméně o to větší nároky jsou pak kladeny na autorku, pokud jde o vnitřní strukturu jednotlivých kapitol. Právě tuto vnitřní strukturu si autorka malým počtem kapitol zbytečně zkomplikovala a nepodařilo se jí zcela dobře zvládnout. Tak např. v rámci výkladu podkap. 1.2.3 (Způsobilý dědic) zahrnuje autorka také výklady o zřeknutí se dědického práva, odmítnutí a vzdání se dědictví, což však v současné literatuře nebývá zvykem (srov. např. aktuální vydání učebnice OPH Wolters Kluwer, 4. díl, srov. ostatně též strukturu OZ počínaje § 1481 a násl.). Druhý aspekt spojený s malým počtem kapitol pak spočívá v nutnosti až pěti (!) vnořených úrovní nadpisů. Platí-li obecně, že pouze výjimečně, kde není jiné možnosti, má mít text maximálně 4 vnořené úrovně, pak autorka musela v práci hned třikrát přikročit

dokonce k páté úrovni. To značně komplikuje orientaci čtenáře při práci s textem. Syntéza poznatků je obsažena v závěru.

Hodnocení oponenta: Systematika práce i její formální členění sice ještě odpovídá požadavkům, které jsou kladeny na práce tohoto druhu, nicméně z výtek výše je zřejmé, že systematické a v návaznosti na něj ani formální členění práce nebylo zcela zvládnuto, při čemž zde uvedené dva nedostatky ve svém souhrnu již odůvodňují navržení sníženého hodnocení celé práce o jeden stupeň.

4. Vyjádření k práci

V úvodu autorka definuje cíl práce, kterým je „(...) *podrobný rozbor právní úpravy tohoto druhu pořízení pro případ smrti, včetně komparace závěti s jinými dědickými tituly, o kterých se diplomová práce rovněž zmiňuje. Dále se práce zabývá i širší možností dispozice s majetkem pro případ smrti v podobě fakultativních náležitostí závěti. Sekundárně se pak práce zaměřuje i na polskou právní úpravu závěti a srovnává ji s úpravou závěti v České republice.*“ Takovéto vymezení cíle práce lze obecně považovat za adekvátní v rámci diplomové práce, srov. však kritickou poznámku dále.

Na předložené práci lze pozitivně hodnotit značnou snahu autorky o podrobné a vyčerpávající zpracování tématu závěti. Rovněž kladně hodnotím exkurz k polské právní úpravě, který svou podrobností vyniká ve srovnání s průměrnými pracemi.

K práci však lze mít také kritické připomínky.

Předně je třeba uvést, že autorka avizuje v rámci vymezení cílů práce (mimo jiné) komparaci závěti s jinými dědickými tituly. Pokud jde o dědickou smlouvu, lze tuto komparaci nalézt, pokud však jde o dědění ze zákona, komparaci (tj. porovnání shodných a rozdílných znaků) vůči závěti jsem však v práci nenalezl, což vede k závěru, že tento cíl práce autorka nenaplnila. V práci je obsažen pouze popis právní úpravy dědění ze zákona, což se bez avizované komparace jeví v práci s názvem „Závěť“ jako poněkud samoučelné. To je třeba označit za vážnější nedostatek práce.

Rovněž tak je škoda, že autorka nevytěžila komparační potenciál, který si připravila (v jinak pečlivě a podrobně zpracovaném) exkurzu k polské právní úpravě závěti. Vzhledem k podrobnosti zpracování polské právní úpravy se nabízí, že autorka mohla zařadit samostatnou (pod)kapitolu věnovanou porovnání české a polské právní úpravy – to autorka neučinila, pouze v závěru komparuje jediný aspekt obou úprav, a to úpravu holografní a allografní závěti.

Výtky k systematickému a formálnímu členění práce jsou zmíněny již výše.

Na s. 27 autorka v pozn. č. 106 spojuje § 1476 s nařízením EU 650/2012, což není úplně obvyklé, pokud však autorka spojitost vidí, měla by ji uvést (vysvětlit).

Na s. 28 v pozn. č. 111 – textace zakládá dojem, že nepominutelní dědicové jsou upraveni „například“ v občanském zákoníku (což implikuje, že také zřejmě v dalších právních předpisech).

Dále lze v práci shledat větší množství formálních a jazykových nedostatků. Z nich autorce předně vytýkám nejednotnou podobu citace občanského zákoníku. Již v první části práce lze nalézt hned pět způsobů, jimiž autorka cituje občanský zákoník. Tak na s. 18 cituje ustanovení bez zkratky, jinde (s. 18 dole) „§ 1591 zákona č. 89/2012 Sb.“, na s. 19 třetí způsob citace „§ 1584 občanského zákoníku“, čtvrtý (opět odlišný způsob) v pozn. č. 76 a na s. 28 pátý způsob „§ 1581 OZ“. Dále na s. 17 první věta podkap. 1.2.4.1.1: chybná interpunkce. Na s. 18 nahoře „v § 1585, odstavci druhém“: běžnější je zkrácená citace (v § 1585 odst. 2). Nadpis na s. 20: do nadpisů není vhodné vkládat odkaz na poznámku pod čarou (pak již je součástí nadpisu, v obsahu však není, nadpis v obsahu a v textu si tak neodpovídají). Na s. 28 v pozn. č. 108 překlep „mže“. Na s. 83 překlep v ustálené latinské frázi „de lege feranda“. Proč je celý text na s. 85 tučně?

Na pomezí formální a obsahové výtky stojí poznámka k terminologii: autorka užívá (např. na s. 56) pojem „dědické řízení“, současná právní úprava v ZŘS však upravuje řízení o pozůstalosti (ostatně pozůstalost a dědictví není podle současné právní úpravy totéž).

Z uvedeného přehledu těchto vážnějších obsahových i drobných dílčích nedostatků je zřejmé, že celkové (a zejména pak formální a jazykové) korektury práce měla být před

odevzdáním věnována větší pozornost. Tyto další nedostatky – vzhledem k jejich množství v práci – odůvodňují snížení (prozatím) navržené klasifikace o další stupeň.

Vzhledem k uvedenému práci celkově hodnotím jako zpracování tématu, které vyniká snahou o komplexnost a podrobnost, nicméně nemá dobře zvládnutou systematiku (a v návaznosti na to formální členění), dále zůstal nenaplněn jeden z deklarovaných cílů práce a vedle toho lze v práci nalézt další dílčí nedostatky, především formálního charakteru. Ne zcela zvládnutá systematika práce odůvodňuje snížení navrženého hodnocení o jeden stupeň a další nedostatky (srov. výše) pak o stupeň další. Z tohoto důvodu navrhuji do posudku hodnocení dobře.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl diplomové práce je uveden výše. Autorka tento cíl splnila, ovšem výjimkou (podrobnosti již výše).
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomantka při zpracování zvoleného tématu prokázala schopnost samostatné práce , a to jak pokud jde o literaturu, tak judikaturu. Automatická kontrola shod provedená systémem Theses.cz generuje dokument čítající 16.092 (!) stran, představující 700 dokumentů obsahujících shody. Míra shody však v žádném dokumentu nepřesahuje 5 %. Nalik je v lidských silách takto obsáhlý dokument v rámci časové dotace pro oponování práce prostudovat, lze konstatovat, že nalezené shody se týkají povětšinou názvů právních předpisů či citací zákonných textů nebo citací judikatury, které logicky musí být shodné. Automatická kontrola shod provedená systémem Turnitin indikuje 84 zdrojů obsahujících shody, čímž generuje celkovou podobnost (<i>overall similarity</i>) 36 %. Z toho je však třeba věnovat pozornost pouze zdroji č. 1, kde je indikována shoda 17 % (u zdroje č. 2 a 3 se vyazuje shoda 3 % a od č. 4 pak shoda 2 % a méně). Pokud jde o zdroj č. 1, je třeba konstatovat, ani toto číslo samo o sobě ničeho nevyovídá, neboť jde o souhrn všech shod z jednoho zdroje (dspace.cuni.cz – digitální repozitář UK), v němž jsou ovšem agregovány jednotlivé dílčí zdroje z tohoto úložiště. Po prostudování těchto shod lze navíc konstatovat, že indikované shody se týkají především ustálených citací profilující teoretické literatury, ustálených právních obrátů, citací zákonných ustanovení a judikatury, které musí být logicky shodné. Na základě všech těchto kontrol tedy nelze učinit závěr, že by diplomantka nepostupovala při tvorbě práce <i>lege artis</i>.
Logická stavba práce	Logická stavba práce je již zhodnocena výše, včetně ne zcela zvládnuté systematiky práce.
Práce s literaturou (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autorka pracuje s literaturou řádně a průběžně na ni odkazuje (což dokládá i počet poznámek pod čarou: celkem 329). Seznam použitých pramenů je přehledný. Ze seznamu vyplývá, že autorka pracovala s necelými 50 zdroji ať už monografického či časopiseckého charakteru (vč. 4 zahraničních) a rovněž s judikaturou (17 judikátů,

	včetně jednoho zahraničního). Celkově je práce se zdroji dostačující v rámci požadavků kladených na práce tohoto druhu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Autorka téma zvolené v názvu diplomové práce zpracovala co do podrobnosti způsobem odpovídajícím požadavkům na práce tohoto druhu, k podrobnosti zpracování již výše. Lze tedy uzavřít, že autorka zvolené téma zpracovala a vyčerpala dostatečně.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je po formální stránce přehledná. Velikost písma i jeho rozpal je standardní, počet úhozů je pravděpodobně vyšší než průměrná normostrana. Text neobsahuje grafy či tabulky, což je vzhledem k tématu práce pochopitelné. Některé formální výtky jsou uvedeny výše. Lze uzavřít, že úprava odpovídá požadavkům kladeným na práce tohoto druhu.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň je celkově dobrá, některé nedostatky již výše.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

6.1 Připomínky – srov. výše v rámci podrobného hodnocení.

6.2 Otázky k zodpovězení při obhajobě:

1) Na s. 24-25 autorka přejímá názor O. Horáka o chápání odkazu jako singulární sukcese. V rámci obhajoby by autorka měla tento názor kriticky konfrontovat s § 1477 odst. 1 a § 1594 a násl. – jedná se skutečně o singulární sukcesí *par excellence*?

2) Na s. 27 autorka v pozn. č. 106 spojuje § 1476 s nařízením EU 650/2012, což není úplně obvyklé, pokud však autorka spojitost vidí, měla by ji vysvětlit (srov. již výše).

Doporučení/nedoporučení k obhajobě	práce	Závěrem lze konstatovat, že předložená diplomová práce, jak po stránce obsahové, tak i formální, splňuje požadavky kladené na práce tohoto druhu, a proto doporučuji její přijetí k ústní obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň		Dobře.

V Praze dne 16. 11. 2020

doc. JUDr. Ondřej Frinta, Ph.D.
oponent diplomové práce